

Egy barátság vége

Játszódik Friedrich Nietzsche elméjében és a valóságban.

Weimar, 1898. Richard Wagner tizenöt éve halott. Kilencedik éve, hogy Friedrich Nietzsche elméje elborult. A búga, Elisabeth által alapított Nietzsche Archívum emeleti szobájának ágyán ül feltámasztva, betakarva. Asztalon tölcéses fonográf. A földszinten Elisabeth fogadja Nietzsche tisztelőit, társalgás zajai hallatszanak fel. Nietzsche és Elisabeth valóság, míg Wagner és Cosima Nietzsche víziói.

I.

Zenei betét (Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok)

NIETZSCHE: Richard Wagner? Őt nagyon szeretem. *(figyelni kezd a szoba egy pontjára)*

Cosima, nem! Menj vissza, ne gyere
Elő, már megint itt vagy?

COSIMA: Én nem is

Cosima vagyok, az én nevem Ariadné!

NIETZSCHE: Ne bánts, mondtam, hogy szeretem!

COSIMA: Tudom,

Mindent tudok, Friedrich, amit te nem tudsz,
Azt is tudom. Nincs kedved játszani?
Ariadnésat.

NIETZSCHE: Csak ha lehetek

Dionüszosz.

COSIMA: Legyél hát Dionüszosz.

NIETZSCHE: Ariadné,

Mi van, megint erre hoz a fonál? *(nevet)*

Dionüszosz vár itt a szigeten,

Hamm, bekaplak!

COSIMA: Szúrj, tüske, szúrj, igen,

Mélyebbre, törd össze a szívemet!

NIETZSCHE: Hamm, hamm! *(ugrál, nevet, majd keserves üvöltésbe megy át)*

COSIMA: És most szenvedni akarok,

Herr Nietzsche, ön megadja ezt nekem?

ELISABETH: Friedrich! Az Isten szerelmére!
A vendégek! Itt volt megint? Melyik?
Richard? Vagy Cosima? Cosima. Ő volt.
Jó. Értem. Jól van. Akkor figyelj, Friedrich.
ELISABETH: Elisabeth.

ELISABETH: Elisabeth vagyok.
Lent vannak a vendégek.

NIETZSCHE: A vendégek.
ELISABETH: Egy herceg és a családja. Egy költő.
Meg valaki. Bulgáriából jöttek.
De a költő nem. Ő nem tudom, honnan.
Az a valaki pedig lengyel. Nem hiszem,
Hogy együtt jöttek. Beengedtem őket.
Ők lesznek ma az utolsók, ígérem.
Figyelj ide, jól vagy? Jól vagy. Na jó.
Nem fázol? Nincs meleged? Azt becsukjam?
Fel fogunk jönni nemsokára, és...
De csak egy perc, jó? Kérlek, hogy viselkedj
Jól, rendben van? Ne üvölsél. Csak akkor,
Amikor elmentek. Friedrich. Világos?
Amint kiléptek az ajtón, lehet.
Akkor már nem baj. Akkor már lehet.
Friedrich, érted? Friedrich. Ne másfelé
Nézz, jó? Friedrich!

NIETZSCHE: Ariadné.
ELISABETH: Ugyan,
Az egy kígyó. Szegény Friedrich, dehogy,
Dehogy Ariadné. Jól van, nem mondtam,
Hogy kígyó. Hol van most?

Nietzsche szorongva mutat valahova.

ELISABETH: A szék alatt?
COSIMA: Itt vagyok! *(természetesen nincs ott senki)*
ELISABETH: Cosima, kérlek, bocsáss meg,
Tudod, a vendégség, és persze Friedrich
Állapota...
COSIMA: Ugyan, meg se hallottam.
ELISABETH: És sajnálom, hogy utálatos voltam,
S hogy kígyónak neveztelek, sajnálom.
COSIMA: Ugyan, Elisabeth, természetes
A te helyzetemben.
ELISABETH *(Nietzschehez)*: Elégedett vagy?
Jó. Akkor mehetek? Mert a vendégek...

Kitakaróztál. Szóval megegyeztünk?
Friedrich. Feljövünk nemsokára.
Ők a tisztelőid. Ők azért jöttek,
Hogy téged lássanak, és hogy a hallban
Rólad beszélgessenek, és pénzt hoztak
Az Archívumnak. Friedrich, mi azt esszük,
Amit ezek hoznak. Csak ne üvöls.
Elbúcsúznak, elmennek, és hadd szóljon.
Akkor már lehet üvöltözni. Nem
Igaz, Frau Wagner?

COSIMA (*riposztul a gúnyra*): Most üvöls, Friedrich!

Nietzsche artikulálatlanul üvölt.

ELISABETH: Ide figyelj, Friedrich, ezt nem csinálod!
Ha még egyszer meghallom! Most mit mondok
A bolgár hercegnek? Azt, hogy nem láthat?
Hogy azért vonatozott napokig,
Hogy meg se nézhessen? Mert te beteg vagy?
Mert üvöltesz? Friedrich, hogy' gondolod?

COSIMA: Herr Nietzsche, kérem szépen, hogy üvöltsön.

Nietzsche rázza a fejét, és oda néz, ahol Cosima van.

ELISABETH: Ő mondja, hogy üvöls? Mi? Cosima?
Ne hallgass rá, Friedrich, ő mondta rólad
Azt a csúnya dolgot.

COSIMA: Friedrich, üvöls!

NIETZSCHE: Nem!

ELISABETH: Nem, Cosima, Friedrich nem üvölt.
Ügyes voltál, Friedrich. Akkor megyek.
Aztán jövök. Az Isten szerelmére,
Friedrich, drága, könyörgök, hogy viselkedj. (*el*)

NIETZSCHE: Az Isten szerelmére? Mulatságos.

WAGNER: Mi ebben a mulatságos?

NIETZSCHE: Tudom,
Richard, neked semmi. Te keresztény vagy.

WAGNER: Az vagyok.

NIETZSCHE: Nem vagy, Richard. Te az *lettél*.

Odakúsztál, eltörted a gerinced,
Térdre estél a Golgota előtt.

WAGNER: Honnan tudod, hogy ahonnan beszélek,
Az nem a Mennyország? Én Richard
Wagner vagyok ám.

NIETZSCHE: Persze, a Mennyország!
Nem... Richard! Még ha csak Jézus előtt
Estél volna térdre, azt mondanám...
De tégedet maga a kereszténység
Győzött le, te szegény! S pont a végére!
Még egy kicsit kellett volna kibírni.

Zenei betét (Schumann: Faust, nyitány)

NIETZSCHE: Ez a Faust! Ugye, ez a Faust!
Schumann, Schumann, nagyon szeretem őt.
WAGNER: Meg akarsz bántani?
NIETZSCHE: Ó. Szeretem.
WAGNER: Nincs gond Schumannal, kellemes ember volt.
Amit nagyon akart, nem sikerült,
Amit nem akart, az meg sikerült.
NIETZSCHE: Szeretem.
WAGNER: Efelől nincs is kétségem.
Schumannom és Schopenhauerem –
Így beszéltél róluk. Te kis rajongó.
Ugye? Emlékszem ám az elejére!
NIETZSCHE: Nem, semmire nem emlékszel, Richard.
WAGNER: Honnan szól? Cosima, gyere, keressük
Meg!
COSIMA: Ugyan, minek...?
NIETZSCHE: Jó, kikapcsolom. *(zene leáll)*
WAGNER: Huszonnégy éves voltál, szinte még gyerek,
Lipcseben.
NIETZSCHE: Nem, nem emlékszel!
Már én sem emlékszem.
COSIMA: Ne légy gyerek,
Friedrich.
WAGNER: Jaj, el se hinnéd, Cosima,
Milyen gyerekes volt. Schumann-rajongó,
Schopenhauer-rajongó. Ez itt,
Képzeld csak, Cosima, ez meg akarta
Váltani a világot.
COSIMA: Aztán Wagner-
Rajongó lett.
WAGNER: Fejlődött.
NIETZSCHE: De fejlődtem
Még tovább is. Rossz lehet leragadni. *(odaszúrás Cosimának)*
WAGNER: Komolyan mondom, Nietzsche! Cosima,
Mi ez a hang? Mi most gyűlöljük egymást?
Álljatok már le, gyerekek, mert engem

Zavar ez a ki mit csinált dolog.
 Hagyjuk abba ezt, gyerekek.

NIETZSCHE: Nem lenne
 Ez az egész, kedves Richard, ha te
 Nem lennél pont olyan, mint amilyen vagy.

WAGNER: Nietzsche, tényleg...! Tényleg, Nietzsche, most tényleg,
 Kell ez? Hallod? Pont ma kell ez nekünk?
 Ma van a születésnapom, hahó!

COSIMA és NIETZSCHE: Hogy neked mindig születésnapod van!
 WAGNER: Pont, mint a gyerekek, olyanok vagytok.
 Csak te akkor még gyerekesebb voltál.

NIETZSCHE: Te meg talán túlságosan is felnőtt.
 Mint egy tolvaj, aki dinnyét lopott,
 Lábujjhegyen lépkedtél, nem emlékszel?
 A saját szülővárosodban. Ez
 Milyen érzés, Richard? Ez lehet a
 Felnőttség, nem igaz?

WAGNER: Nem, nem hagyom
 Provokálni magam.

NIETZSCHE: Pedig...

WAGNER: Elég!
 Megkedveltelek, ez az egy, te Nietzsche,
 Amit a szememre hányhatsz. Nekünk
 Már nem lehet olyan, hogy csak a szépre
 Gondolunk?

NIETZSCHE: Én nagyon szeretlek téged,
 Richard Wagner. De te sose szerettél.
Megkedveltél. Mint egy alattvalót.

WAGNER: Megmutattam valamit neked, Nietzsche,
 Ami több volt, mint Schumann. Lehetőség
 Egy jobb világra...

NIETZSCHE: Kihasználatok,
 Elbódítottatok egy huszonéves
 Fiút, egy rajongót!

WAGNER: Mit pofázok,
 Hisz te megőrültél, még mielőtt
 Tényleg megőrültél volna! Eldobtad
 Magadtól a lehetőséget, és...

*NIETZSCHE: És mi járásban Lipcsében, Herr Wagner,
 Már ha lehetek ilyen tapintatlan?*

*WAGNER: Hagyjuk is ezt, fiatalember, én...
 Örülök, hogy megismertem, tegyen
 Látogatást nálam Tribschenben, és*

*Mindent megbeszélünk a mainál
Kitisztultabb körülmények között.*

NIETZSCHE: Kitisztultabb körülmények! Te tényleg
Képes voltál ezt mondani!

WAGNER: Csak nem volt
Jókedvem, már ez is baj?

NIETZSCHE: De előtte
Annyira még tellett a jókedvedből,
Hogy bohóckodj, az énekeseket,
A karmestert, a direktort és bárkit
Parodizálj tájszólásban, meg arra,
Hogy kikérdezd a szalon közepén
A fiataloktól az életrajzodat,
Hogy gonoszkodj, hogy fecsegi – jaj, Richard,
Elképesztő ripacs vagy!

WAGNER: És hatásos?
Mint egy kiskutya a gazdájára, úgy néztél.
Tudtam neked örülni, pedig tényleg...

NIETZSCHE: És emlékszel, hogy miért nem volt jó kedved?
Mert mocskos nőügyekbe keveredtél,
És a király levelet küldött aznap,
Hogy elege van belőled. Neki!
És elzárja a pénzcspot. Ugye?

WAGNER: Rossz kedvem volt, Nietzsche. Neked örültem
Egyedül. Ha ez bűn...

NIETZSCHE: Nem bűn, Richard.
Én nem örültem. Nem... nekem...

*Zenei betét (Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok, nyitány)
Halkan, és hamar el is balkul, lassan kíséri a szöveget.*

NIETZSCHE: *nekem...*
Nekem akkor... nekem akkor... felfordult
Az életem... mert végre... fény köszöntött
Rá – és... elkezdődött... az életem...
Legboldogabb időszak.

COSIMA: Na látod.
Ne bántsd Richardot, mert kikaparom
A szemedet, világos?

NIETZSCHE: Cosima.
COSIMA: Mért voltam én *mocskos nőügy*, megmondod?
WAGNER: Hagyjad.
COSIMA: Hisz akkor már Siegfried is megfogant.

WAGNER: Ezt mondom.
 COSIMA: Védjél meg, Richard.
 WAGNER: Te viccelsz?
 Te védj meg engem.
 COSIMA: Nem nőügy vagyok,
 Cosima Wagner vagyok.
 NIETZSCHE: Hűtlen asszony.
 COSIMA: Richard!
 WAGNER: Elég!

Zenei betét (Wagner: Siegfried-idill)

NIETZSCHE: Jól van, bocsássatok meg.
 Siegfried az Siegfried. És Siegfried az élet.

*Zenei betét folytatódik. Elisabeth be, társasággal.
 Ők nem látszanak, megállnak az ajtóban.*

ELISABETH: Parancsoljanak. Hogyha kérhetem,
 A vonalnál méltóztasson megállni,
 Felség. Íme hát, az emberfeletti
 Ember! *(teátrálisan, rutinnal)*
 COSIMA: Rettenetes ez a majális.
 Ahogy Elisabeth mondani tudja
 Ezt a mondatot, a gyomrom kifordul.
 WAGNER: Mindig mondja.
 COSIMA: Ezt sosem hagyja ki.
 NIETZSCHE: Mert ez a műsor része.
 WAGNER: Tetszik, ez
 Nekem tetszik, Nietzsche. A fene se
 Gondolta volna, hogy az a szelíd,
 Pápaszemes, gyomorbajos fiú,
 Aki huszonháromszor keresett
 Fel minket Tribschenben, egyszer ilyen lesz,
 Élő szent, akihez zarándokolnak.
 COSIMA: Élő szent? Csak egy múzeumi tárgy.
 NIETZSCHE: Mért, Cosima, te mit csinálsz Bayreuthban?
 Ott meg te vagy a múzeumi tárgy,
 A hallban megtekinthető az özvegy,
 A földi helytartó és örökös,
 Ahogy éppen ül, köszön és fogad.
 Az illemhely balra található.
 COSIMA: Hogy néznek téged, Friedrich!
 NIETZSCHE: Nézd, a költő
 Jegyzetel is.

WAGNER: Teljesen meg van hatva.
 NIETZSCHE: Ez a bolgár király? Vagy herceg? Vagy mit mondott?
 Jó hely lehet ez a Bulgária.
 ELISABETH: Íme hát, az emberfeletti ember!
 WAGNER: Jól van, Nietzsche, ügyes vagy, ez remek!
 Tényleg lettél valaki.
 NIETZSCHE: Hogyha élnél,
 Nem ismernéd el ezt. És irigyelnéd.
 WAGNER: Irigylem is, de most már... szeretettel.
 COSIMA: Mit irigyelsz? Ettől? Így dolgozom
 Én a te nevedért? Napi huszonnégy
 Órában alakítok özvegyet
 Ennek a népnek, a te kedvedért!
 És ezt irigyled? Könnyű ám Weimarban!
 Csak úgy ideköltözni a beteg testvérrel,
 S befészkelni magát a kultúrába,
 Egyből a közepébe!
 NIETZSCHE: Engemet
Ideboztak, gondolhattam akármit!
 ELISABETH: Íme hát, az emberfeletti ember!
 COSIMA: Én Bayreuthban próbálok ugyanezt,
 Azért az nem Weimar, akárhogy is
 Próbáltad, hogy az legyen, Richard Wagner!
 WAGNER: Cosima!
 ELISABETH (*aggódó nővérkehangon*): Uraim, ha kérhetem...
 Bocsássanak meg, de későre jár.
 Friedrich gyengélkedik. (*el, elmennek a vendégek is*)
 WAGNER: Nem, Cosima!
 Te nem hiszel Bayreuthban? Nem lehet!

NIETZSCHE: *Herr Wagner, engedelmével, a múlt
 Őszi, megtisztelő meghívásának
 Szeretnék eleget tenni...*

WAGNER: *Ó, Nietzsche,
 Friedrich Nietzsche! Lipcséből, nem igaz?
 Most már szerencsére legkevésbé sem
 Lipcséből, Herr Wagner. Szolgálatára.*

NIETZSCHE: Tudtam én, hogy Siegfried már érkezik?
 COSIMA: Te tökkelütött, mért ne tudtad volna?
 Ki nem tudta? Mutass egy németet,
 Aki nem tudta. Azt mindenki tudta.
 A társasági élet szinte csak velünk
 Volt elfoglalva.

WAGNER: *„Wagner levadászta*

Szerencsétlen kicsi karmesterének
Feleségét!”

COSIMA: Csak tudtál a gyerekről.
NIETZSCHE: Jól van, tudtam. De hogy mikor várjátok...
Hogy pont akkor, hát ezt...
COSIMA: Te nem olvastál
Hírlapokat!
NIETZSCHE: Jól van, akkor sajnálom.

WAGNER: *Jöjjön később, ha már pár hónapos
Lesz a gyerek.*

COSIMA: *Még ezt a semmi kis
Társaságot is el akarod venni
Tőlem, Richard? Igen is, jöjjön most a
Professzor úr.*

WAGNER: *Még nem professzor az.
Jövő héten kapja meg a papírt.*

COSIMA: *Szükségem van rá. Ő itt lesz velem.*
WAGNER: *Mért, hát én hol leszek?*
COSIMA: *Csak hogyha itt van
Herr Nietzsche, akkor van nekem esélyem
Arra, hogy a gyermekágyi időkben
Mégkérdezze bárki, hogy hogy' vagyok.
Ne bosszants fel, Cosima!*

WAGNER: *Mért, mi lesz?*
COSIMA: *Friedrich Nietzsche úriember, figyelmes,
Kedves és jól nevelt. Nem ütne meg.
Cosima, ezt ne.*

WAGNER: *Őt nem engedem*
COSIMA: *Elveszni.*

WAGNER: *Ezt azonnal hagyd abba!
Írok neki, mégis hogy képzeled?
Itt fog aludni, amikor te szülsz?
Micsoda szégyen. Ez egy idegen.
Mégis micsoda indiszkréción.*

COSIMA: *Elküldted az összes kis rajongódat
A vendégszobákból Siegfried miatt,
Nincs társaságom.*

WAGNER: *De hát szülni fogsz
Pár napon belül!*

COSIMA: *Ha nem engeded,
Hogy átugorjon Herr Nietzsche Baseltől,
Nem is tudom, mit csinállok, Richard.
Én nem szülöm ezt a gyereket.
Imádkozom, hogy ez is lány legyen.*

WAGNER: *Siegfried lesz, és fiú.*
COSIMA: *Figyelsz, Richard?*
WAGNER: *Megszülöd, és ő lesz az örökös.*
COSIMA: *Ő is rólad szól, ugye? Hát ezért*
Akarom, hogy elhívd. Hogyha nem hívod...
WAGNER: *Jól van, jól van, elég már, csak ne halljam!*

COSIMA: Elég nehéz időszakban jött Siegfried.
Richardtól elfordultak a barátok,
Igazságtalanok voltak vele.

NIETZSCHE: Elfordultak, mert megdolgozott érte.

COSIMA: Nem tudsz te semmit.

NIETZSCHE: Valami oka
Csak lehetett, hogy újra kiadatta
Azt a tanulmányt. Tudod.

COSIMA: Az akkor volt?

NIETZSCHE: Mintha nem tudnád pontosan, mikor volt.

COSIMA: Ez akkor volt. Mert akkor állt a botrány,
Miattam. A király elhidegült
Tőlünk, mert szégyenletesnek találta
A kapcsolatunkat, Hans mindenütt
Telezokogta a világot a
Fájdalmával, hogy már Richarddal élek,
Probléma volt a két kislány, akik
Nem láthatták az apjukat, probléma
Volt apám, a hatalmas Liszt Ferenc,
Aki látni sem akart minket így
Együtt, probléma volt, hogy úgy éreztem,
Richard nem áll ki mellettem eléggé,
Nem csap az asztalra, nem küldi el
Az anyjába a világot, mert mintha
Még várna valamire, hogy kimondja:
Cosima von Bülow elmúlt, helyette
Itt van Cosima Wagner, ő a társam.

NIETZSCHE: Csak el kellett terelni a figyelmet.
És amikor törvény lett a zsidókról,
Richard meglátta a lehetőséget.
Elővette, és kiadatta újra,
Tele szájjal szította a tüzet,
Megtámadott és megtámadtatott
Embereket.

WAGNER: Én ide nem is kellek.

NIETZSCHE: Névtelen cikkeket írt, íratott
A vendégszobákban lakó fiúkkal.
Kis egyetemisták, akik álló nap

Ki se bújtak, csak a Mester kottáit
Másolták. Most új feladatot kaptak:
Hol ez volt a célkeresztben, hol az,
Lejáratás, vádak és hazugságok...

COSIMA: Mit tudtál te erről?
NIETZSCHE: Akkor még semmit.
De mikor már jószágigazgató
Voltam a Wagner-uradalmon...

WAGNER: Miket beszélsz. Sose voltál te semmi.
NIETZSCHE: Amikor már jószágigazgató
Voltam a Wagner-uradalmon...
Elég jól átláttam. És hát Richard
Akkor, mikor először voltam ott,
Nagyüzemet vitt.

COSIMA: Alig jött levél
A születésnapjára szegényemnek.
Richardnak mindig is fontos volt
A születésnapja. Csak egy levél jött,
És komoly ember írta, Friedrich Nietzsche.

WAGNER: Micsoda levél volt! Hogy én vagyok
A fény, meg ilyenek!

COSIMA: Hát persze, hogy
Soron kívül megkaptad a behívót.

WAGNER: Aztán meggondoltam magam. Hiszen
Éppen szült a feleségem. Ilyenkor
Nem szokás ám vendégeket fogadni.
Vagy nem mindenhol.

COSIMA: Kinek gúnyolódsz?
Ne hallgass rá, Friedrich. Te is tudod,
Nem bonyolult: egyszerűen csak nem volt
Jó hangulat a házban, és szégyellte.
De akkor már én akartam.

*NIETZSCHE: Köszönöm, hogy itt lehettem, Herr Wagner.
Ez a kisleány gyönyörű.*

WAGNER: És Siegfried.

*NIETZSCHE: Von Bülow bárónő, kérem, fogadja
Hódolatomat.*

*COSIMA: Jaj, úgy örülök
Magának. Hogy itt van ma, kedves Friedrich,
A nap másik ajándéka.*

WAGNER: Nana! Én ezt már
Akkor is egy túlzásnak láttam kicsit.

COSIMA: Pedig nem volt túlzás. Friedrich figyelmes,

Már betegesen kedves volt. Miközben
Ott álltál az ágynál te, a teremtő Isten,
Akiben a szikrája se volt annak,
Amit akkor igényeltem, Richard.

NIETZSCHE: Kellett volna csoportképet csinálnunk.
Siegfried, a kislányok, ti ketten, és...

WAGNER: És te, Nietzsche?

NIETZSCHE: Igen. Családtag voltam.

WAGNER: Már az első látogatáskor?

COSIMA: Az!

Az volt, Richard, te is tudod.

NIETZSCHE: Hiszen
A gyerek keresztapja is én lettem.

WAGNER: Gyöngé gyerek volt, és hamar meg kellett
Keresztelni. Éppen te voltál kéznél.

COSIMA: Kellett volna egy fotó az idillről,
Siegfrieddel a középpontban.

WAGNER: Ugyan.
Nem fért volna rá az egész család.
Hiszen akkor Jacobék, a kutyák,
Az újfundlandi, a pincsi, meg akkor
Nyilván ki kellett volna hozni még
Az istállóból a lovakat is,
A két páva, Wotan és Fricka, és...

NIETZSCHE: Tényleg, Wotannak hívtátok a pávát!
Te jó ég, Richard, most se hiszem el.

WAGNER: Aztán már csak a szomszédoknak kellett
Volna szólni, s valakit küldeni
Egy szekérral a városba, hogy hozzon
Néhány kofát a piacról. Egész
Németország, mind a nyolcszázhuszonhat
Kis királyság ráfért volna a képre,
Ha Nietzsche is. Jó nagy család, nem mondom.

NIETZSCHE: Ez ám az udvartartás. S a fiúk
A cselédszobákból!

WAGNER: Ja, a fiúk.

COSIMA: Csúsztatsz, Richard. Friedrich igenis más volt.
Akkor más volt.

COSIMA: Mert Friedrich a fiad volt.

WAGNER: Nekem Siegfried az egyetlen fiam.
Ennek az apja egy papocska volt.

NIETZSCHE: Te lettél az apám. Én az apámmal
Pont onnantól nem leveleztem többet,
Hogy megismertelek téged, Richard.
Egyidősek is vagytok.

WAGNER: Jaj, hagyjál már.
 Mi közöm nekem a hülye apádhoz?
 Nekem Siegfried az egyetlen fiam.

COSIMA (*Wagnernek*): Te meg Siegfried születésével lettél
 Végre az enyém. Egy fiú...
 Azért az mégse négy lány, a teremő
 Istennek egy fiú már imponál,
 Aki fiút szül neki, nem táncoső
 Milánóban, nem kórta Párizsban,
 Nem ringyó Lipcsében és nem cselédlány
 Valamelyik városban, ahol éppen...

WAGNER: Hagyd ezt abba! ...Igen, mert Siegfried
 Ezt is szépen elintézte, a botrány
 Elült, apád is megenyhült, elvettelek.

COSIMA: Pont ezt mondom. Siegfried volt a megváltó.

NIETZSCHE: Nem lehetett egyszerű életed,
 Cosima, ez sokszor eszembe jut.

WAGNER: Miket beszélsz, Cosima élete
 Még tart! Ő még él! Én vagyok halott.
 Meg te azzal a nagy, sötét fejjel.

NIETZSCHE: Nemhogy nem vagyok halott, te Richard,
 De te is az én nagy sötét fejemben
 Élsz.

COSIMA: Kép kellett volna arról a napról.
 Aznap volt a legnagyobb a család.

WAGNER: Aznap volt a legnagyobb Németország.

II.

*Zenei betét (Wagner: Trisztán és Izolda, nyitány) mint háttérzene Elisabeth meg-
 megszakított monológjához. Elisabeth Friedrich ágyánál, Nietzsche alszik.*

ELISABETH: Ez itt az ő játszóttere.

NIETZSCHE: Kukucs!

ELISABETH: Kacsalábon forgó kastély, neki.
 Hol máshol, mint Weimarban. Ide kérte.

NIETZSCHE: Én aztán nem kértem!

ELISABETH: Kastély Weimarban,
 Ez az én ajándékom a bátyámnak.

NIETZSCHE: Na jó, inkább alszom.

ELISABETH: Szegény jó bátyám.
 Ez lesz az ő emlékműve, ha majd
 Száz év múlva, ki tudja, hány év múlva
 Szülőfalunkban meghasad a föld,

És mint belső szerv, kibuggyan a szén,
 Szegény Röckent eltakarítják. Akkor
 Ez a kastély marad csak. Hazajöttem
 Amerikából, hogy segítsen őt,
 Ápoljam őt, szeressem őt.
 COSIMA: És próbáld
 Megérteni, amit írt, te liba.
 ELISABETH: Ki van itt?
 WAGNER: Éppenséggel itt vagyunk...
 NIETZSCHE: Néhányan.
 ELISABETH: Furcsa. Mintha valaki...
 Ott...? Itt...?
 WAGNER: Cosima, üljél már a szádra.
 Hát hall téged.
 NIETZSCHE: Mert rokonlelkek vagytok.
 COSIMA: Mért is lennének rokonlelkek? Kikérem
 Magamnak.
 ELISABETH: Olyan sokat gondolok
 Cosimára.
 WAGNER: Na tessék.
 ELISABETH: Nem sokat,
 Jó, nem sokat. Mégis többet, mint kéne.
 COSIMA: Elismerem, pont így vagyok veled.
 ELISABETH: Sosem szeretttük egymást.
 COSIMA: Ez igaz.
 ELISABETH: És most mégis érdekel. Jól van-e,
 Rosszul van-e. Már tíz éve csinálja
 Azt, amit én. Ó tudja, hogy mi ez.
 Vallásalapító.

Zenei betét (Wagner: Trisztán és Izolda, nyitány)

WAGNER: Vallásalapító! Igen, kimondta!
 COSIMA: Pont ezt gondolom magamról. Nahát.
 NIETZSCHE: Kimondta, mert éppen alszik az isten!
 Megmutassam, hogyan alszik az isten?
 WAGNER: Lássam!
 NIETZSCHE: Hát így! Ha istenek vagyunk,
 Friss antik istenek vagyunk, akik
 Szőlőszemekkel dobálják meg egymást,
 Vagy csak ilyen korhadt, európai,
 Öregemberes és pásztorbotos,
 Vérszegény és paplakszagú, mindenhol
 Ott levő és sehol sem igazán
 Ott levő istenek?

WAGNER: Mért, az se rossz.
NIETZSCHE: Én csak olyan régi akarnék lenni,
Hadd legyek Dionüszosz.

WAGNER: Nem hagyom.
NIETZSCHE: Alakulnak a vallások, Richard,
Neked is egy, nekem is egy. Ne bántsuk
Egymást.

WAGNER: Csak egy maradhat, kedves Nietzsche.
ELISABETH: Olyan nehéz. Ez annyira nehéz.
Nem is értem, hogy mit akart a bátyám.
Én beszédekkel hallgatok a hallban
Évek óta. Mint egy főpap, majd áldást
Osztok, hálálkodom és tapsolok,
S a beszédeknek a felét sem értem.
Ez most egy vallás? Miről szól, miről?
Jobb ember vagyok, ha megértem őt?
Meg hát mire taníthat egy gyerek?
Tényleg, mire taníthat egy gyerek?
ELISABETH: Olyan gyerek ez a Friedrich, olyan
Könnyű és bájos és elégedetlen
És izgága, olyan hamar letört,
Olyan hamar lelkesedett, olyan
Könnyedén megbetegedett, ahogy
Egyetlen pillanat alatt kigyógyult.
Petőfire írt dalokat! Te jó ég,
Petőfire, Friedrich Nietzsche! Ez szinte
Elképzelhetetlen, tudva, hogy aztán
Végül Richard Wagner ölébe hullott.
WAGNER: Tényleg gyermek voltál, Nietzsche.
NIETZSCHE: Ugye?
A húgom viszont olyan koravén
Volt már kislánykorában is.

ELISABETH: Ahogy
Cosima Bayreuthban, én itt Weimarban
Futom a versenyt azzal, ami jön.
Én azt szeretném, hogy Nietzsche legyen
Az új század prófétája, de Wagnert
Látja főhelyen Cosima. Igen,
Óriási munka ez, én tudom,
Más is tudja, de azt csak én tudom...
WAGNER: Mit tudsz? Halljuk, mit tudsz, Elisabeth.
ELISABETH: Hogy Cosima sír.
WAGNER: Tényleg?
ELISABETH: Ahogy én is.
Mert ez pizok nehéz. Nincsen

Fogalmunk sem arról, hogy mit csinálunk.
WAGNER (*Cosimának*): Te sírsz? Milyen
Hülyeségeket beszél ez a lány.
Hallod, Cosima? Mi van már?
COSIMA: Hát semmi.
Hagyjál békén.
ELISABETH: Terád is mocskos munka
Jutott, kedves nővér? Te is naponta
Úgy nézel a tükörbe, hogy kicsit
Mellé is nézel, Cosima?
COSIMA: Igen.
WAGNER: Te mit beszélsz?
NIETZSCHE: Hagyjad.
COSIMA: Hagyjatok békén.
Itt se vagyok. (*eltűnik*)
NIETZSCHE (*felüvölt*): Ariadné, ne menj!
ELISABETH: Megint kezdi. Ariadné, na persze.
Ezt is Cosima Wagner hagyta ránk.
Felébredt? Ja, jó, alszik. (*el, a férfiak egyediül maradnak*)

Zenei betét (Nietzsche: *Unendlich* [Petőfi])

NIETZSCHE: Mitől romlott el ez, Richard? Szerinted
Volt más utunk?
WAGNER: Ez a te utad, Nietzsche,
Te tudod. Én örültem, amíg voltál.
NIETZSCHE: A Wagner-ház tisztviselője voltam.
Professzorként, harmincévesen is.
Azt akartátok, hogy felmondjak az
Egyetemen, és Siegfried tanítója legyek.
Mint egy udvari tanító.
WAGNER: Nem is lett
Volna rossz állás.
NIETZSCHE: Emellett ezer
Rettenetes dolgot kellett csinálnom.
Csodálnom kellett a pitiánerség
Tüneteit, hogy csodálhassam azt,
Ami nagyszabású benned, Richard
Wagner.
WAGNER: Nem tudsz megbántani.
NIETZSCHE: Ezért
Merem mondani. Hiszen te nem is vagy.
Te már meghaltál, Richard. Ami él
Belőled, az... a kották, Cosima,
Siegfried meg én. Te már nem dönthetsz róla.

Akkor nem mindegy? Beszéljünk őszintén.
WAGNER: Ez volt az ár, Nietzsche.
NIETZSCHE: Ez volt az ára,
Azaz el kellett végeznem a munkát,
Hogy közelről csodálhassam az istent –
Vagy ez volt az ár, a paranoia,
Gonoszság, kicsinyesség volt az ára,
Hogy hatalmas lehess?
WAGNER: Te furcsa lettél.
Nem lelkesedtél már. Fura fiúk
Vettek körül. Zsidókkal barátkoztál.
Nem szóltam egyszer. És nem szóltam kétszer.
Aztán szóltam Cosimának, hogy szóljon.
Utaljon már finoman egy levélben
Arra, hogy rossz úton jársz. A jövő
Nem az az út, ami tőlem vezet,
Hanem ami felém hoz. A zsidók
Engem el akartak pusztítani,
Mert tudták, hogy én megváltást hozok.
Hogy én hozom a hírt, hogy én fogom
Beteljesíteni, és igen, Nietzsche,
Összeesküdtek ellenem, nekem
Az életem forgott kockán, nem érted?
NIETZSCHE: Senki sem akart megölni, Richard.
WAGNER: Te is meg akartál ölni! Elhagytál,
Mert a fejedbe vetted, hogy felnőttél.
Te szövetkeztél a gonosz törpékkal,
És Siegfried életére törtetek.
Félelemben éltünk.
NIETZSCHE: Akkor fogjál meg!
Úgyis gyorsabb vagyok nálad.
WAGNER: Nem foglak.
NIETZSCHE: De-de, fogjál csak meg.
WAGNER: Pedig én tényleg
Szerettelek.
NIETZSCHE: Hát nem tudom. Aki
Nem fog meg, az nem szeretett. Magát
Szerette, esetleg. Viszont ma roppant
Jó kedvem van, az az ajánlatom,
Hogy aki ma utolér, az megölhet.
WAGNER: Kapsz egy pofont.
NIETZSCHE: Visszaadom ezerszer.
WAGNER: Hogy képzeled, te taknyos?
NIETZSCHE: Nem vagyok
Taknyos, mert én Doktor Nietzsche vagyok,

A szuperhős, aki mindent megold.
 WAGNER: Lepofozlak.
 NIETZSCHE: Tényleg, Richard, emlékszel,
 Emlékszel a csillárra?
 WAGNER: A csillárra?
 NIETZSCHE: Nagyon megkívántad te azt a csillárt.
 Doktor Nietzschét küldtetted el Drezdába,
 Doktor Nietzsche viszont kiderítette,
 Hogy a csillárt azóta már megvették,
 És a zsinagógában áll.
 WAGNER: Igen?
 Roppant érdekes történet.
 NIETZSCHE: Igen.
 Így már nehéz lett volna megszerezni,
 Tekintve, hogy éppen akkor nevezted
 Dögvésznek őket.
 WAGNER: Dögvésznek? Lehet.
 Mondtam ilyet valamikor, emlékszem.
 NIETZSCHE: Ettől amúgy még eladhatták volna
 Neked, csakhogy féltél, hogy kitudódik.
 Hogy üzletelsz. Velük.
 WAGNER: És a történet
 Vége?
 NIETZSCHE: Ekkor megjelent Doktor Nietzsche,
 Beteges és szemüveges, egy kicsit
 Sánta, kicsit púpos és köhögős,
 Halk és zavart és olyan nyomorult,
 Amilyet csak képzelni tudsz – a doktor
 Leszállott az égből, mindent legyőzött,
 Ami szembejött, és simán letette
 A csillárt a Wagner-ház küszöbére.
 WAGNER: Mégsem olyan érdekes a történet.
 NIETZSCHE: A David Strauss ügye jobban tetszett?
 WAGNER: David Strauss. Ismerős ez a név...
 NIETZSCHE: Cosimától jött a megrendelés,
 Búgó hangon, virágnyelven,
 És Doktor Nietzsche megint lecsapott!
 Álneves cikket kért tőlem a Mester,
 És meg lett csinálva David Strauss.
Névvél írtam, kérkedtem vele, hogy
 Én rúgok bele ellenségeidbe!
 Szegény, vén, hülye, nagybeteg Strauss
 Pont megkapta a végére. Majd meghalt.
 A hatvanadik születésnapodra
 Adtam át neked ezt az ajándékot.

WAGNER: Igen, emlékszem, ritka figyelmesség.
Még valami, hogy a szememre hányd?

NIETZSCHE: Csak annyi, hogy nekem kutyám, se macskám
Nem volt ez a szerencsétlen. Viszont
A könyvből túl sokat adtak el,
És ezt nem hagytad annyiban. És engem
Erre tartottál. Rossz ember.

WAGNER: Te meg
Felnőtt ember voltál, Friedrich.

NIETZSCHE: Dehogyan
Voltam felnőtt.

WAGNER: Mindenről csak nem én
Tehetek. Amúgy meg eltávolodtál.
Végre tisztára moshattad magad.

Zenei betét (Nietzsche: Mein Platz vor der Tür)

NIETZSCHE (*a fonográfra mutat*): Tudod, mi ez? Ebből bújtál elő.

WAGNER: Tudom, mi ez. Fonográf. Volt nekem.

NIETZSCHE: Bújócskáztunk, és végig benne voltál.
Közben pedig megtaláltam magam.

WAGNER: Hogyan bújtam volna bele, nézd már meg,
Hogy mekkora. Nézd csak, bele se férek.

NIETZSCHE: Varázsold magad kicsire, varázsló.
Nekem ment. De nincs baj, mert tudtam én,
Hogy nem fogod bevallani.

WAGNER: Te meddig
Írtad azt a mocskot?

NIETZSCHE: A melyik mocskot?

WAGNER: Azt, amit a kivégzésemnek szántál.
Richard Wagner Bayreuthban volt a címe.
Jelentéktelen kis okoskodás,
De tudni akarom, már írtad-e,
Mikor még a tenyerünkben etettünk
Téged meg az ostoba hűgodat.

NIETZSCHE: Mi a bajod vele, éppen te írtad...
Hogy is írtad... Hogy aszongya... „*Barátom,*
A könyve szédületes!”

WAGNER: És? Na és
Mi van akkor, ha ezt írtam?

NIETZSCHE: Igen,
És Cosima külön is megköszönte
A megtiszteltetést. Elég hamar jött
A két levél. Fene gondolta volna,
Hogy az Ünnepi Játékok körül

Volt időtök olvasni. De nagyon
Megtisztelőnek éreztem. Igen,
Készültem arra az írásra, hogy
Jó legyen, és kész legyen a nagy napra.

WAGNER: Az volt a cél, hogy pont a legnagyobb
Pillanatban szúrjad belém a kést?
Amikor jó sokan látják? Mikor
Végre elérem a legnagyobb célot,
Pont akkor és pont ott?

NIETZSCHE: De hát, ha tetszett!

WAGNER: De nem tetszett! Nem is olvastam el!
Csak megírtam a gratulációt,
Megköszöntem – de nem olvastam el!
Cosima sem olvasta el, mert senki
Nem volt kíváncsi már Friedrich Nietzsche-re,
Nekünk te már meghaltál, már mindegy volt,
Hogy mit mondasz, már volt helyetted öt
Meg tíz fiú, okosak és szelídek,
Jól neveltek és nem betegesek,
Olyanok, akikkel meg lehetett
Jelenni, mert nem köhögtek fel semmit
Társaságban, nem ájuldoztak és
Nem forgatták a szemüket, és nem volt
A képükre írva, hogy már elment a kedvük
Az egésztől.

NIETZSCHE: Mert ilyenek kellett?

WAGNER: Inkább bárki, mint te. Nos, meddig írtad?

NIETZSCHE: A legnagyobb hódolat hangja süt
Belőle, és köszönöm, hogy írhattam
Rólad egy ilyet. Majdnem behaltam.
Szegény gyerek.

WAGNER: Sosem élhetted át,
Milyen csodás dolog, ha valami
Érdek nélkül tetszik. Nem élted át,
Milyen örülni és rajongani.
Én azt vallom, te vagy a legnagyobb
Művész, aki a Földre született.
Örülök, hogy ismerhetlek. De sajnós
Te mást tartasz nagyra saját magadban,
Mint amivel ténylegesen varázsolsz.
Ez a bajod. Neked ezért kivégzés.

WAGNER: Egyáltalán nem érdekel, amit
Beszélisz.

NIETZSCHE: Az a bajod neked, hogy csak művész vagy.
Nem minden és nem megváltó. Egy művész.

Amit láttál és láttattál, csakis
Művészetként nagyszabású. Te csak
Művész vagy, Richard Wagner, mutatványos,
Ebből a kis gépből jöttél elő.

Zenei betét

NIETZSCHE: Menekültem abból a társaságból.
Becsaptál engem és másokat is,
Richard Wagner. Sose felejttem el,
Hogy ott voltak az átadón a legjobb
Fiatal művészek, és mindenféle
Kocsmákban időztünk Bayreuthban, és
Fogadóknak, szállásokon, parkokban
Találkoztunk, s mindannyian azért
Mentünk oda, hogy tégedet csodáljunk,
Téged, aki megalkottad Bayreuthot,
Az egész világot leképező
Színházat húztál fel a sivatagban,
Valóra váltottad a mi álmunkat,
S bebizonyítottad, hogy teremtő az ember.

WAGNER: Hősünk voltál, rajongtunk érted, és
Egyszerűen nem kaptunk időpontot.
Nem érek rá én csak úgy beszélgetni.

NIETZSCHE: Viszont egyből ráértél, ha király,
Gróf és herceg állt a szőnyegeden.
Pont ők, akik semmit sem értenek
Belőled, hogy mit akarsz a világgal,
Hogy fel akarod gyújtani, hogy új
Világot húzz fel a romok helyén.
Mi voltunk a te legjobb katonáid,
Egyetemisták és gondolkodók,
Férfiak, nők és... tudod, mit? Zsidók!
Igen, voltak zsidók köztünk, akik
Nyitottak voltak rád, mert újat hoztál.
Dombokon, több magaslaton feküdtünk
Fűszállal a szánkban, és vitatkoztunk,
S pár nap alatt kikopott a rajongás.

WAGNER: Annyit is ért. Szép kis katonák vagytok.

NIETZSCHE: Pont mialatt te elárultál minket,
És forradalmárból a legutolsó
Hajbókoló művészböhöce lettél
A fennálló rendnek.

WAGNER: Igen, ezt Friedrich
Nietzsche mondja, kedves hölgyeim és

Uraim, Friedrich Nietzsche, az, aki
Látott egy lovacskát, akit épp vertek,
És átölelte sírva a nyakát,
Hogy megvédje. Szegény, szegény paci,
Ugye, kicsi Friedrich? Szegény paci.
NIETZSCHE: Cosima hercegnőnek öltözött,
Nyakig selyemben volt, és Mozart-copfba
Kötötte a haját!

WAGNER: Nézzen ki jól
Egy nő, amikor a férjét ünnepli
Az ismert világ. Te nem értesz ehhez.
Egyszer volt dolgod nővel, akkor is...
NIETZSCHE: Richard! Elég!

WAGNER: Jön is Elisabeth,
Össze fog szidni, ejnye, rossz fiú!

NIETZSCHE: Egy forradalmár ne tetsszen! Nem hallod?
Az egész rohadt német világ eljött, és
Téged ünnepelte! Túl sok a király,
Túl sok a herceg és túl sok a császár,
És te nem egy germán isten voltál ott,
Csak egy birodalmi tisztviselő.
Úgy volt, hogy ezt a dekadens
Világot te agyoncsapod, és aztán
Az lett, hogy ez a dekadens világ
Téged kezdett el ünnepelni.

WAGNER: Ó,
Hát ez akkor elég csúnya dolog volt.

ELISABETH: Friedrich, aludj!

NIETZSCHE: Igen, mert te sose
Hittél abban, amit tőlünk elvártál!

ELISABETH: Richard van itt? Friedrich, Richard van itt?

NIETZSCHE: Ott haltunk meg érted a csatáéren,
Miközben te az ellenséggel ültél
A páholyban, s azt nézted, hogy megdöglünk!

Elisabeth el.

NIETZSCHE: Még Liszt Ferenc is azt mondta, hogy többet
Nem megy Bayreuthba. A gyomra felfordult
Minden jóézésű embernek ott
Tőled, Richard Wagner, és én haragszom,
Mert rád áldoztam a fiatalságom!

Zenei betét (Nietzsche: Eine Sylvesternacht)

NIETZSCHE: Filozófiát, én azt vártam tőled,
A zenédet én gondolatnak láttam.
Azt kellett néznom, hogy elfogadod,
Hogy ellépnek a filozófia
Mellett. Pedig filozófia nélkül
Beteg lesz a zene. Csak szórakoztat.
És te a szenvedéllyel szórakoztatsz,
Felmagasztalod azt, s a szenvedélyt
Fogják fel filozófiának, ez
Felelőtlenség, ez olcsó! És ezzel
Nem tudsz mit kezdeni most már te sem.
Nem szólhatsz bele, és hát Cosima...
Nem biztos, hogy azt akarja, amit te.

WAGNER: Na, most ezzel mit akarsz?

NIETZSCHE (*a fonográfra mutat*): Nézd meg ezt.
A fonográf. Minden otthonba elvisz,
És több millió otthonban kigyullad
A szenvedély, amit még te keltettél.
Filozófiád és akaratod
Nélkül, viszont ne hidd, hogy majd nem rajzol
Mögé filozófiát, aki csak
Akar, akinek az az érdeke,
Hogy rád hivatkozzon. Szegény Richard.
Bizony, használnak majd, s nem védekezhetsz.

WAGNER: Ugyan, Cosima a legokosabb
Lény, akit a világon hagyhatok,
Jó gazdám, és vigyáz rám, és szeret.

NIETZSCHE: És Cosima felkészülten is várja
Azt, ami jön? Mindent ért, ami jön?
Mert a zene is könnyű lesz, Richard!
Szórakoztat, fölemel, és hat, és...
Végső soron nem vagy teremtető isten.
Végső soron te csak egy zeneszerző
Vagy. Egy értelmiségi. Egy család-
Apa. Egy férj. Egy barát. Volt barátod?
Te voltál a legeslegjobb barátom,
Friedrich Nietzsche.

NIETZSCHE: De aztán elolvastad
A könyvemet.

WAGNER: Írtam egy levelet.
Dehogyan egyet. Talán hetet vagy nyolcat.
Egyet küldtem el. Talán hiba volt.
Megszólítás és záró formula
Nélkül írtam. Dühösen. Csalódottan.
Egy perc alatt. És újabb egy perc múlva

Már úton volt a postahivatal
Felé. Mert azonnal elküldtem. Én
Attól féltem, meggondolom magam.

NIETZSCHE: *Arra kérem, szerezzen be nekem
Két pár selyem alsónadrágot és
Két pár trikót, de kérem, szigorúan
A legfinomabb anyagból.* Megkaptam.

WAGNER: Sajnálom, Nietzsche.

NIETZSCHE: És attól a naptól
Fogva tényleg azon voltam, hogy téged
Elpusztítsalak. Ha egy fáról írtam,
Még akkor is rólad írtam, Richard.
Ott voltál te az összes elhibázott,
Az összes jól sikerült mondatomban,
Te és Cosima.

WAGNER: Cosima? De ő...?

NIETZSCHE: Te voltál Dionüszosz, Richard Wagner.
Elpusztultál. Én lettem Dionüszosz.
Jár nekem Ariadné. Írogattam
Neki a halálod után, nem egyszer,
Nem kétszer, és írtam neki még aznap
Is, hogy megöleltem azt a lovackát.
Ő az enyém.

WAGNER: Ő a tiéd. Rájöttem.

WAGNER: Hát rájöttél.

NIETZSCHE: Megölellek. *(megölelik egymást)*

WAGNER: Te Nietzsche,

Ne gondold, hogy téged alattvalónak
Néztelek, és nem szerettelek, és...
A lányok. Jé, nézd csak, jönnek a lányok.
Kézen fogva jönnek.

NIETZSCHE: Igen, a lányok,
Tényleg, kézen fogva jönnek a lányok.

Cosima és Elisabeth kézen fogva jön, most Elisabeth is képzeletbeli.

COSIMA: Rájöttünk, hogy mi fontos.

ELISABETH: Hogy mi fontos.

WAGNER: És mi fontos?

ELISABETH: Hát mondjuk a jövő,
Az fontos.

COSIMA: És nagyon vigyázunk rátok.

ELISABETH: Mert szeretünk titeket.

COSIMA: Szeretünk.

WAGNER: És?

COSIMA: És nem szeret úgy senki se téged,
Mint ahogy én szeretlek. Tégedet
Senki se szeret úgy, Friedrich, ahogy
Elisabeth bármikor szeretett.

NIETZSCHE: Mit akartok?

ELISABETH: Békét.

COSIMA: Jót akarunk.

ELISABETH: Elég volt a háborúságból, és
Elég volt ebből, hogy Weimar szemében
Bayreuth ellenség, és Bayreuth szemében
Weimar az ellenség.

COSIMA: Igen, elég volt.

ELISABETH: Kézbe vesszük a dolgokat.

COSIMA: Ha már
Ti ilyen jól ölelkeztek, mi is
Kibékülünk.

ELISABETH: Ti is örülhetnétek.

COSIMA: Sok ember követ titeket, fiúk.
Mi segítünk nekik.

ELISABETH: Összefogunk.

COSIMA: Weimar és Bayreuth összefog.

NIETZSCHE: Miért?

Miért fog össze?

WAGNER: Miről beszéltek itt?

COSIMA: Itt ti többet nem kérdeztek, fiúk.
Bízzatok bennünk.

ELISABETH: Nagyon szeretünk
Titeket.

COSIMA: Elisabeth volt olyan
Kegyes veled, Richard, hogy eltüntette
Azt a leveled.

WAGNER: Azt?

NIETZSCHE: De melyiket?

COSIMA: Cserébe én is összeszedtem Friedrich
Leveleit, és megnéztem, mit kéne
Eltüntetni...

ELISABETH (*játékosan*): Elégetni...

COSIMA: Kidobni...

ELISABETH: Összegyűrni...

COSIMA: Összefirkálni...

ELISABETH: Meg

Sós kútba tenni...

COSIMA: Meg kerék alá!

ELISABETH: Hát meg repülőt csinálni belőle.

NIETZSCHE: Repülőt?

ELISABETH: Jaj, nem érted a jövőt,
Szegény Friedrich. Az emberek repülnek!
És megvalósul mindkettőtök álma.

COSIMA: Nagyon sokan szeretnek titeket!

ELISABETH: Picit beleírtam ebbe, picit
Kitöröltem abból...

COSIMA: Én egy picit
Rendezgettem a dolgokat, Richard.
És hát csomó dologra már nincs szükség.

WAGNER: Nem lehet! Hamisítók!

ELISABETH: Jaj, ugyan már,
Richard, ne legyél olyan ingerült.
Nem vagyunk mi hamisítók.

COSIMA: Művészek
Vagyunk, Richard.

ELISABETH: Én is művész vagyok.

COSIMA: Csak ti nem vagytok művészek. Ti mások
Vagytok, rátok egy nap világrend épül.

WAGNER: Nem tehetitek. Mocskos hamisítók!
Nem a tiétek a jövő!

ELISABETH: Ugyan.
Nem tehetek semmit. Itt béke lesz.
És én fogom uralni.

COSIMA: Nana, hugicám.

WAGNER: Hugicád? Neked?

ELISABETH: Azért csak vigyázz
Velem, nővérkém!

COSIMA: Most nem ez a fő.
Művészek vagyunk, alkotunk, fiúk.
És most már készen álltok arra, hogy
Megváltoztassátok ezt a világot.

Nietzsche fájdalmasan üvölt, zene.

Vége.